

LUCRARE COORDONATĂ DE GABRIEL BOROI

Fișe de drept civil

1. Partea generală. Persoanele. Familia. Drepturile reale principale

Ediția a 5-a, revizuită și adăugită

*Colectivul de autori: Gabriel Boroi,
Carla Alexandra Anghelescu, Ioana Nicolae*

Editura
Stamangiu
2020

CUPRINS

PARTEA GENERALĂ	1
FIȘA NR. 1. APLICAREA LEGII CIVILE (APLICAREA NORMELOR DE DREPT CIVIL)	3
I. APLICAREA LEGII CIVILE ÎN TIMP	3
1. Principii care guvernează aplicarea legii civile, în general	3
1.1. Principiul neretroactivității legii civile	3
1.2. Principiul aplicării imediate a legii civile noi	4
2. Aplicarea în timp a Codului civil din 2009	4
2.1. Legea aplicabilă actului juridic civil	4
2.2. Legea aplicabilă prescripției extinctive și decăderii	6
2.3. Legea aplicabilă accesiunii, uzucapiunii și posesiei	7
2.3.1. Accesiunea	7
2.3.2. Uzucapiunea	7
2.3.3. Posesia	8
2.4. Legea aplicabilă dezmembrămintelor dreptului de proprietate privată	8
2.4.1. Dreptul de suprafață	8
2.4.2. Dreptul de uzufruct, dreptul de uz și dreptul de abitație	8
2.4.3. Dreptul de servitute	9
2.5. Legea aplicabilă faptelor juridice licite ca izvoare de obligații	9
2.6. Legea aplicabilă în materia faptelor ilicite ca izvoare de obligații	9
2.7. Legea aplicabilă în materie de moștenire legală	9
2.8. Legea aplicabilă în materie de moștenire testamentară	10
2.9. Legea aplicabilă efectelor viitoare ale altor situații juridice trecute	10
II. APLICAREA LEGII CIVILE ÎN SPAȚIU	10
III. APLICAREA LEGII CIVILE ASUPRA PERSOANELOR	11
IV. ASPECTE PARTICULARE	11
FIȘA NR. 2. RAPORTUL JURIDIC CIVIL	13
I. NOȚIUNEA ȘI CARACTERELE RAPORTULUI JURIDIC CIVIL	13
II. IZVOARELE RAPORTULUI JURIDIC CIVIL CONCRET	13
1. Clasificarea izvoarelor raporturilor juridice civile concrete	13
III. STRUCTURA RAPORTULUI JURIDIC CIVIL	14
1. Elementele constitutive ale raportului juridic civil	14
2. Conținutul raportului juridic civil	14
2.1. Considerații generale	14
2.2. Dreptul subiectiv civil	15
2.2.1. Noțiune și trăsături juridice	15

2.2.2. Clasificarea drepturilor subiective civile	15
2.2.2.1. <i>Drepturi subiective civile absolute și drepturi subiective civile relative</i>	15
2.2.2.2. <i>Drepturi subiective civile patrimoniale și drepturi subiective civile nepatrimoniale</i>	16
2.2.2.3. <i>Drepturi subiective civile principale și drepturi subiective civile accesorii</i>	17
2.2.2.4. <i>Drepturi subiective civile pure și simple și drepturi subiective civile afectate de modalități</i>	18
2.2.3. Exercitarea drepturilor subiective civile. Abuzul de drept	19
2.2.3.1. <i>Exercitarea drepturilor subiective civile</i>	19
2.2.3.2. <i>Abuzul de drept</i>	19
2.3. Obligația civilă	20
2.3.1. <i>Noțiune și trăsături</i>	20
2.3.2. <i>Elementele raportului juridic obligațional</i>	20
2.3.3. <i>Izvoarele obligației civile</i>	21
2.3.4. <i>Clasificarea obligațiilor civile</i>	21
2.3.4.1. <i>Categoriile de obligații civile, după obiectul lor</i>	21
A. <i>Obligații de a da, obligații de a face și obligații de a nu face</i>	21
B. <i>Obligații pozitive și obligații negative</i>	22
C. <i>Obligații de rezultat și obligații de mijloace</i>	23
2.3.4.2. <i>Categoriile de obligații civile, după sancțiune</i>	23
2.3.4.3. <i>Categoriile de obligații civile, după gradul de opozabilitate (în raport de persoanele față de care pot produce efecte)</i>	24
2.3.4.4. <i>Categoriile de obligații civile, după complexitate</i>	25
3. Obiectul raportului juridic civil. Bunurile	25
3.1. <i>Definiția obiectului raportului juridic civil</i>	25
3.2. <i>Bunurile</i>	26
3.2.1. <i>Noțiune. Corelația dintre bunuri și patrimoniu</i>	26
3.2.2. <i>Clasificarea bunurilor</i>	26
3.2.2.1. <i>Bunuri imobile și bunuri mobile</i>	26
3.2.2.2. <i>Bunuri aflate în circuitul civil și bunuri scoase din circuitul civil</i>	28
3.2.2.3. <i>Bunuri fungibile și bunuri nefungibile</i>	29
3.2.2.4. <i>Bunuri consumptibile și bunuri neconsumptibile</i>	30
3.2.2.5. <i>Bunuri divizibile și bunuri indivizibile</i>	30
3.2.2.6. <i>Bunuri principale și bunuri accesorii</i>	31
3.2.2.7. <i>Bunuri frugifere și bunuri nefrugifere</i>	32
3.2.2.8. <i>Bunuri corporale și bunuri incorporale</i>	33
3.2.2.9. <i>Bunuri sesizabile și bunuri insesizabile</i>	33
3.2.2.10. <i>Bunuri din domeniul public și bunuri din domeniul privat</i>	34
4. Subiectele (părțile) raportului juridic civil	34
4.1. <i>Categoriile subiectelor de drept civil</i>	34

4.2. Determinarea, pluralitatea și schimbarea subiectelor raportului juridic civil _____	35
4.2.1. Determinarea subiectelor raportului juridic civil _____	35
4.2.2. Pluralitatea subiectelor raportului juridic civil _____	35
4.2.2.1. <i>Precizări prealabile</i> _____	35
4.2.2.2. <i>Pluralitatea subiectelor în raporturile reale</i> _____	36
4.2.2.3. <i>Pluralitatea subiectelor în raporturile obligaționale (de creanță)</i> _____	36
4.2.2.4. <i>Comparație între obligația solidară și obligația indivizibilă</i> _____	39
4.2.3. Schimbarea subiectelor raportului juridic civil _____	40
4.2.3.1. <i>Precizări introductive</i> _____	40
4.2.3.2. <i>Schimbarea persoanei subiectului activ</i> _____	40
4.2.3.3. <i>Schimbarea persoanei subiectului pasiv</i> _____	42
FIȘA NR. 3. ACTUL JURIDIC CIVIL. CONTRACTUL – IZVOR DE OBLIGAȚII _____	43
PARTEA I. ACTUL JURIDIC CIVIL, CA IZVOR DE OBLIGAȚII _____	43
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	43
II. CLASIFICAREA ACTELOR JURIDICE CIVILE _____	43
1. Acte juridice civile unilaterale, acte juridice civile bilaterale și acte juridice civile plurilaterale _____	43
2. Acte juridice civile cu titlu oneros și acte juridice civile cu titlu gratuit _____	45
3. Acte juridice civile constitutive, acte juridice civile translativ și acte juridice civile declarative _____	47
4. Acte juridice civile de conservare, acte juridice civile de administrare și acte juridice civile de dispoziție _____	47
5. Acte juridice civile consensuale, acte juridice civile solemne (formale) și acte juridice civile reale _____	49
6. Acte juridice civile patrimoniale și acte juridice civile nepatrimoniale _____	50
7. Acte juridice civile cu executare dintr-o dată (<i>uno actu</i>) și acte juridice civile cu executare continuă sau succesivă _____	50
8. Acte juridice civile principale și acte juridice civile accesorii _____	52
9. Acte juridice civile strict personale (<i>intuitu personae</i>) și acte juridice civile care pot fi încheiate și prin reprezentant _____	52
10. Acte juridice civile între vii (<i>inter vivos</i>) și acte juridice civile pentru cauză de moarte (<i>mortis causa</i>) _____	53
11. Acte juridice civile subiective și acte juridice civile condiție _____	53
12. Acte juridice civile pure și simple și acte juridice civile afectate de modalități _____	54
13. Acte juridice civile cauzale și acte juridice civile abstracte _____	54
14. Acte juridice civile numite (tipice) și acte juridice civile nenumite (atipice) _____	55
III. CONDIȚIILE ACTULUI JURIDIC CIVIL _____	56
1. Noțiunea și clasificarea condițiilor actului juridic civil _____	56
1.1. Noțiune _____	56
1.2. Clasificare _____	56

2. Capacitatea de a încheia actul juridic civil _____	56
2.1. Noțiunea de capacitate _____	56
2.2. Regula (principiul) capacității de a încheia acte juridice și excepția incapacității _____	57
3. Consimțământul _____	58
3.1. Noțiune și aspecte generale _____	58
3.2. Corelația dintre consimțământ și voința juridică. Principiile voinței juridice _____	60
3.2.1. Precizări introductive _____	60
3.2.2. Principiile voinței juridice _____	60
3.2.2.1. <i>Principiul libertății de voință</i> _____	60
3.2.2.2. <i>Principiul voinței reale</i> _____	61
3.3. Cerințele valabilității consimțământului _____	62
3.3.1. Enumerarea condițiilor _____	62
3.3.2. Consimțământul să provină de la o persoană cu discernământ _____	62
3.3.3. Consimțământul să fie exprimat cu intenția de a produce efecte juridice _____	63
3.3.4. Consimțământul să fie liber, adică să nu fie alterat de vreun viciu de consimțământ _____	63
4. Viciile de consimțământ _____	64
4.1. Eroarea _____	64
4.1.1. Noțiune _____	64
4.1.2. Clasificare _____	64
4.1.2.1. <i>Eroarea esențială și eroarea neesențială</i> _____	64
4.1.2.2. <i>Eroarea de fapt și eroarea de drept</i> _____	66
4.1.2.3. <i>Eroarea scuzabilă și eroarea nescuzabilă</i> _____	66
4.1.3. Structura erorii _____	67
4.1.4. Cerințele erorii pentru a fi viciu de consimțământ _____	67
4.1.5. Sancțiunea în cazul erorii esențiale și scuzabile _____	67
4.2. Dolul _____	69
4.2.1. Noțiune _____	69
4.2.2. Structura dolului _____	69
4.2.3. Cerința dolului _____	70
4.2.4. Sancțiunea dolului _____	70
4.2.5. Proba dolului _____	71
4.3. Violența _____	71
4.3.1. Noțiune _____	71
4.3.2. Clasificarea violenței _____	72
4.3.2.1. <i>Violența fizică și violența morală</i> _____	72
4.3.2.2. <i>Amenințarea legitimă și amenințarea nelegitimă</i> _____	72
4.3.3. Structura violenței _____	72
4.3.4. Cerințele violenței _____	73
4.3.5. Sancțiunea și proba violenței _____	74
4.4. Leziunea _____	75
4.4.1. Noțiune _____	75

4.4.2. Structura leziunii _____	75
4.4.3. Domeniul de aplicare al leziunii _____	75
4.4.4. Sancțiunea leziunii _____	77
4.5. Viciile de consimțământ. Tabel comparativ _____	77
5. Obiectul actului juridic civil _____	78
5.1. Noțiune _____	78
5.2. Distincție între obiectul actului juridic civil și obiectul obligației _____	79
5.3. Cerințele valabilității obiectului actului juridic civil _____	79
5.3.1. Enumerarea cerințelor valabilității obiectului actului juridic civil _____	79
5.3.2. Obiectul actului juridic să fie determinat și obiectul obligației să fie determinat sau cel puțin determinabil _____	80
5.3.3. Obiectul să fie licit _____	81
5.3.4. Obiectul să existe _____	81
5.3.5. Obiectul să fie posibil _____	82
5.3.6. Obiectul să fie în circuitul civil _____	83
5.3.7. Obiectul să fie o faptă personală a celui care se obligă _____	83
5.3.8. Existența autorizației administrative sau judiciare ori a altei cerințe prevăzute de lege _____	83
6. Cauza (scopul) actului juridic civil _____	84
6.1. Noțiune _____	84
6.2. Cerințele valabilității cauzei actului juridic civil _____	84
6.2.1. Enumerarea cerințelor valabilității cauzei actului juridic civil _____	84
6.2.2. Cauza să existe _____	85
6.2.3. Cauza să fie licită _____	85
6.2.4. Cauza să fie morală _____	86
6.3. Proba cauzei _____	86
7. Forma actului juridic civil _____	87
7.1. Considerații generale _____	87
7.1.1. Noțiunea de formă a actului juridic civil _____	87
7.1.2. Principiul consensualismului _____	87
7.1.3. Clasificarea condițiilor de formă ale actului juridic civil _____	88
7.1.3.1. <i>Forma ad validitatem, forma ad probationem și forma pentru opozabilitate față de terți</i> _____	88
7.1.3.2. <i>Forma legală și forma voluntară (convențională)</i> _____	88
7.2. Forma <i>ad validitatem</i> _____	88
7.3. Forma <i>ad probationem</i> _____	91
7.4. Forma pentru opozabilitate față de terți (<i>ad opposabilitatem</i>) _____	92
8. Modalitățile actului juridic civil _____	93
8.1. Termenul _____	93
8.1.1. Noțiune _____	93

8.1.2. Clasificare _____	94
8.1.2.1. <i>Termen suspensiv și termen extinctiv</i> _____	94
8.1.2.2. <i>Termen în favoarea debitorului, termen în favoarea creditorului și termen în favoarea ambelor părți</i> _____	94
8.1.2.3. <i>Termen voluntar (termen convențional), termen legal și termen jurisdicțional</i> _____	94
8.1.2.4. <i>Termen cu scadență certă și termen cu scadență incertă</i> _____	96
8.1.3. Efectele termenului _____	96
8.1.3.1. <i>Precizări introductive</i> _____	96
8.1.3.2. <i>Efectele termenului suspensiv</i> _____	96
8.1.3.3. <i>Efectele termenului extinctiv</i> _____	98
8.2. Condiția _____	98
8.2.1. Noțiune _____	98
8.2.2. Clasificare _____	98
8.2.2.1. <i>Condiție suspensivă și condiție rezolutorie</i> _____	98
8.2.2.2. <i>Condiție casuală, condiție mixtă și condiție potestativă</i> _____	99
8.2.2.3. <i>Condiție pozitivă și condiție negativă</i> _____	100
8.2.2.4. <i>Condiție posibilă și condiție imposibilă</i> _____	101
8.2.2.5. <i>Condiție licită și morală și condiție ilicită sau imorală</i> _____	101
8.2.3. Efectele condiției _____	102
8.2.3.1. <i>Aspecte generale</i> _____	102
8.2.3.2. <i>Efectele condiției suspensive</i> _____	102
8.2.3.3. <i>Efectele condiției rezolutorii</i> _____	103
8.2.4. Comparație între termen și condiție _____	104
8.3. Sarcina _____	105
8.3.1. Noțiune _____	105
8.3.2. Clasificare _____	105
8.3.3. Efecte _____	106
8.3.4. Comparație între condiție și sarcină _____	106
IV. EFECTELE ACTULUI JURIDIC CIVIL _____	107
1. Considerații generale privind efectele actului juridic civil _____	107
1.1. Noțiunea de efecte ale actului juridic civil _____	107
1.2. Determinarea efectelor actului juridic civil _____	107
1.3. Noțiunea și enumerarea principiilor efectelor actului juridic civil _____	109
2. Principiile efectelor actului juridic civil _____	109
2.1. Principiul forței obligatorii (<i>pacta sunt servanda</i>) _____	109
2.1.1. Noțiune și justificare _____	109
2.1.2. Excepțiile de la principiul forței obligatorii _____	110
2.1.2.1. <i>Considerații generale</i> _____	110
2.1.2.2. <i>Cazuri de restrângere a forței obligatorii</i> _____	110
2.1.2.3. <i>Cazuri de extindere a forței obligatorii</i> _____	111
2.1.2.4. <i>Prevederea de către lege a posibilității modificării unilaterale a contractului</i> _____	112

2.1.2.5. <i>Revizuirea efectelor actelor juridice ca urmare a ruperii echilibrului contractual (impreviziunea)</i>	112
2.1.2.6. <i>Revizuirea condițiilor și a sarcinilor în materia liberalităților</i>	113
2.1.3. Situații care nu constituie excepții de la principiul forței obligatorii	114
2.2. Irevocabilitatea efectelor actului juridic civil	115
2.2.1. Noțiune și justificare	115
2.2.2. Excepții de la irevocabilitatea efectelor actului juridic civil	115
2.2.2.1. <i>Considerații generale</i>	115
2.2.2.2. <i>Excepții de la irevocabilitatea actelor juridice civile bilaterale sau plurilaterale</i>	115
2.2.2.3. <i>Excepții de la irevocabilitatea actelor juridice civile unilaterale</i>	116
2.2.2.4. <i>Denunțarea unilaterală</i>	117
2.2.3. Situații care nu constituie excepții de la irevocabilitate	118
2.3. Principiul relativității efectelor actului juridic civil	118
2.3.1. Noțiune și justificare	118
2.3.2. Principiul relativității și opozabilitatea față de terți a actului juridic	119
2.3.2.1. <i>Corelația dintre relativitate și opozabilitate</i>	119
2.3.2.2. <i>Distincția dintre relativitatea și opozabilitatea față de terți a actului juridic</i>	119
2.3.3. Noțiunile de parte, terț și având-cauză. Categoriile de avânzi-cauză	120
2.3.4. Excepții de la principiul relativității efectelor actului juridic civil	122
2.3.4.1. <i>Considerații generale</i>	122
2.3.4.2. <i>Categoriile de excepții de la principiul relativității efectelor actului juridic</i>	122
2.3.5. Excepții de la opozabilitatea actului juridic civil	124
V. NULITATEA ACTULUI JURIDIC CIVIL	125
1. Noțiuni generale	125
1.1. Definiția și trăsăturile nulității	125
1.2. Funcțiile nulității	126
1.3. Delimitarea nulității de alte sancțiuni de drept civil (alte cauze de ineficacitate)	126
1.3.1. Nulitatea și rezoluțiunea	126
1.3.2. Nulitatea și rezilierea	128
1.3.3. Nulitatea și caducitatea	128
1.3.4. Nulitatea și revocarea	129
1.3.5. Nulitatea și inopozabilitatea	130
1.3.6. Nulitatea și reducățiunea	130
1.4. Clasificarea nulităților actului juridic civil	131
1.4.1. Nulitatea relativă și nulitatea absolută	131
1.4.2. Nulitatea totală și nulitatea parțială	131
1.4.3. Nulitatea expresă și nulitatea virtuală	132
1.4.4. Nulități de fond și nulități de formă	133
1.4.5. Nulități judiciare, nulități amiabile și nulități de drept	133

2. Cauzele de nulitate _____	136
2.1. Precizări introductive _____	136
2.2. Cauzele de nulitate absolută _____	137
2.3. Cauzele de nulitate relativă _____	139
3. Regimul juridic al nulității _____	140
3.1. Precizări introductive _____	140
3.2. Regimul juridic al nulității relative _____	140
3.2.1. Enumerarea regulilor care guvernează regimul juridic al nulității relative _____	140
3.2.2. Nulitatea relativă poate fi invocată, în principiu, numai de persoana interesată _____	140
3.2.3. Nulitatea relativă este prescriptibilă pe cale de acțiune și, ca regulă, imprescriptibilă pe cale de excepție _____	141
3.2.4. Nulitatea relativă poate fi acoperită prin confirmare expresă ori tacită _____	142
3.3. Regimul juridic al nulității absolute _____	144
3.3.1. Enumerarea regulilor care guvernează regimul juridic al nulității absolute _____	144
3.3.2. Nulitatea absolută poate fi invocată de oricine are interes, de instanță, de procuror sau de alte organe prevăzute de lege _____	144
3.3.3. Nulitatea absolută este imprescriptibilă _____	145
3.3.4. Nulitatea absolută, în principiu, nu poate fi acoperită prin confirmare _____	145
3.4. Tabel recapitulativ privind regimul juridic al nulității _____	146
4. Efectele nulității _____	147
4.1. Considerații generale _____	147
4.1.1. Noțiunea de efecte ale nulității _____	147
4.1.2. Enumerarea principiilor efectelor nulității _____	148
4.2. Principiul retroactivității efectelor nulității _____	148
4.3. Principiul restabilirii situației anterioare prin restituirea prestațiilor (<i>restitutio in integrum</i>) _____	149
4.3.1. Noțiune și excepții _____	149
4.3.2. Modalități de restituire _____	151
4.3.2.1. <i>Principiile care operează în materia restituirii</i> _____	151
4.3.2.2. <i>Reguli privind restituirea prin echivalent în ipotezele vizate de art. 1641-1646 C.civ.</i> _____	151
4.4. Principiul anulării actului subsecvent ca urmare a anulării actului inițial (<i>resolutio iure dantis, resolvitur ius accipientis</i>) _____	153
4.5. Cazuri care înlătură principiul <i>quod nullum est, nullum producit effectum</i> _____	154
4.5.1. Precizări prealabile _____	154
4.5.2. Conversiunea actului juridic _____	155
4.5.3. <i>Error communis facit ius</i> _____	156
4.5.4. Principiul răspunderii civile delictuale _____	156
PARTEA A II-A. PARTICULARITĂȚI ALE CONTRACTULUI CA IZVOR DE OBLIGAȚII _____	157
I. ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR _____	157
1. Considerații generale _____	157

2. Reguli privind încheierea contractului _____	157
3. Negocierile precontractuale _____	157
4. Oferta de a contracta _____	158
4.1. Considerații generale _____	158
4.2. Cerințele propunerii pentru a constitui o ofertă de a contracta _____	158
4.2.1. Să fie o manifestare de voință reală, nevițată, făcută cu intenția de a produce efecte juridice _____	158
4.2.2. Să fie precisă și completă _____	159
4.3. Clasificarea ofertei _____	159
4.4. Tipologia ofertei de a contracta. Efecte juridice _____	159
4.5. Revocarea ofertei și retragerea ofertei _____	161
4.6. Oferta de a contracta și antecontractul _____	161
5. Acceptarea ofertei _____	161
6. Momentul și locul încheierii contractului _____	162
6.1. Momentul încheierii contractului _____	162
6.2. Locul încheierii contractului _____	163
II. PACTUL DE OPȚIUNE ȘI PROMISIUNEA DE A CONTRACTA _____	163
1. Pactul de opțiune _____	163
2. Promisiunea de a contracta _____	164
III. PARTICULARITĂȚI PRIVIND EFECTELE CONTRACTELOR _____	168
1. Excepții de la principiul relativității efectelor contractelor _____	168
1.1. Stipulația pentru altul _____	168
1.2. Promisiunea faptei altuia _____	170
1.3. Cesiunea contractului _____	170
1.3.1. Considerații generale _____	170
1.3.2. Condițiile cesiunii contractului _____	171
1.3.3. Efectele cesiunii contractului _____	172
2. Excepții de la principiul opozabilității efectelor contractului _____	173
2.1. Simulația _____	173
2.1.1. Considerații generale _____	173
2.1.2. Formele simulației _____	174
2.1.3. Efectele simulației _____	175
2.1.3.1. Efectele generale ale simulației _____	175
2.1.3.2. Efectele simulației față de părți și terți _____	177
2.1.4. Acțiunea în simulație _____	178
2.2. Creditorii chirografari _____	180
IV. RISCUL CONTRACTULUI _____	180
FIȘA NR. 4. PRESCRIPTIA EXTINGTIVĂ _____	182
I. CONSIDERAȚII GENERALE REFERITOARE LA PRESCRIPTIA EXTINGTIVĂ _____	182
1. Definiția, natura juridică și reglementarea prescripției extinctive _____	182

2. Invocarea prescripției extinctive	183
3. Efectul prescripției extinctive	184
3.1. Noțiune și consecințe	184
3.2. Principiile efectului prescripției extinctive	185
4. Delimitarea prescripției extinctive de alte instituții	187
4.1. Prescripția extinctivă și uzucapiunea	187
4.2. Prescripția extinctivă și termenul, ca modalitate a actului juridic	188
II. DOMENIUL DE APLICARE AL PRESCRIPȚIEI EXTINGTIVE	188
1. Noțiune	188
2. Domeniul prescripției extinctive în cadrul drepturilor patrimoniale	189
2.1. Prescripția extinctivă și drepturile de creanță	189
2.2. Prescripția extinctivă și drepturile reale accesorii	189
2.3. Prescripția extinctivă și drepturile reale principale	189
3. Domeniul prescripției în cadrul drepturilor nepatrimoniale	190
3.1. Principiul imprescriptibilității drepturilor nepatrimoniale	190
3.2. Excepții de la principiul imprescriptibilității drepturilor nepatrimoniale	191
4. Probleme speciale referitoare la domeniul prescripției extinctive	191
4.1. Valorificarea dreptului subiectiv civil pe calea excepției (a apărării de fond)	191
4.2. Acțiunea în constatare	193
4.3. Acțiunile mixte	193
4.4. Dualitatea de acțiuni	193
4.5. Drepturile potestative (secundare)	194
4.6. Acțiunea în repararea (compensarea) prejudiciului moral	195
4.7. Acțiunea în restituirea prestațiilor executate în baza unui act juridic civil desființat, desfăcut sau ale cărui obligații au devenit imposibil de executat	195
4.8. Acțiunea în restituire întemeiată pe plata nedatorată și alte acțiuni în restituire	196
4.9. Acțiunile în materie succesorală	196
4.10. Acțiunile în materie de carte funciară	199
4.11. Alte acțiuni în justiție	200
III. TERMENELE DE PRESCRIPȚIE EXTINGTIVĂ	201
1. Noțiune și clasificare	201
2. Termenul general de prescripție extinctivă	202
3. Termene speciale de prescripție extinctivă	203
IV. CURSUL PRESCRIPȚIEI EXTINGTIVE	204
1. Începutul prescripției extinctive	204
1.1. Regula generală privind începutul prescripției extinctive	204
1.2. Reguli speciale privind începutul prescripției extinctive	205
1.2.1. Ipoteza dreptului la acțiunea în executarea obligației de a da sau de a face	205
1.2.2. Ipoteza dreptului la acțiunea în restituirea prestațiilor	206
1.2.3. Ipoteza dreptului la acțiunea în executarea prestațiilor succesive	206
1.2.4. Ipoteza dreptului la acțiunea în materia asigurărilor contractuale	206

1.2.5. Ipoteza dreptului la acțiunea în repararea pagubei cauzate printr-o faptă ilicită și cazuri asimilate _____	207
1.2.6. Ipoteza dreptului la acțiunea în anularea actului juridic _____	208
1.2.7. Ipoteza dreptului la acțiunea în răspundere pentru vicii aparente _____	210
1.2.8. Ipoteza dreptului la acțiunea în răspundere pentru vicii ascunse _____	210
1.2.9. Alte reguli speciale privind începutul prescripției extinctive _____	211
2. Suspendarea prescripției extinctive _____	214
2.1. Noțiune. Justificare _____	214
2.2. Cauze de suspendare a cursului prescripției extinctive _____	214
2.2.1. Cauze generale de suspendare a cursului prescripției extinctive _____	214
2.2.2. Cauze speciale de suspendare a cursului prescripției extinctive _____	216
2.3. Efectele suspendării prescripției _____	217
2.3.1. Efectul general _____	217
2.3.2. Efectul special _____	217
2.3.3. Beneficiul și extinderea efectului suspendării _____	218
3. Întreruperea prescripției extinctive _____	218
3.1. Noțiune. Justificare _____	218
3.2. Cauzele de întrerupere a prescripției _____	219
3.3. Efectele întreruperii prescripției _____	222
3.4. Beneficiul și extinderea efectului întreruperii _____	223
4. Repunerea în termenul de prescripție _____	224
4.1. Noțiune și justificare _____	224
4.2. Domeniul repunerii în termenul de prescripție extintivă _____	224
4.3. Termenul pentru repunerea în termenul de prescripție extintivă _____	225
4.4. Efectul repunerii în termen _____	225
V. ÎMPLINIREA PRESCRIPȚIEI EXTINCTIVE _____	226
1. Precizări prealabile _____	226
2. Regulile de stabilire a momentului împlinirii prescripției extinctive _____	226
FIȘA NR. 5. DECĂDEREA _____	228
I. NOȚIUNE. CLASIFICAREA TERMENELOR DE DECĂDERE _____	228
1. Noțiunea de decădere _____	228
2. Clasificarea termenelor de decădere _____	228
II. DOMENIUL DE APLICARE AL DECĂDERII _____	229
III. REGIMUL JURIDIC AL TERMENELOR DE DECĂDERE _____	231
IV. EFECTELE DECĂDERII _____	232
V. COMPARAȚIE ÎNTRE PRESCRIPȚIA EXTINCTIVĂ ȘI DECĂDERE _____	232

PERSOANELE	235
FIȘA NR. 6. PERSOANA FIZICĂ	237
I. CAPACITATEA CIVILĂ A PERSOANEI FIZICE	237
1. Considerații generale	237
2. Capacitatea de folosință a persoanei fizice	239
2.1. Noțiunea și caracterele juridice ale capacității de folosință a persoanei fizice	239
2.2. Începutul capacității de folosință a persoanei fizice	240
2.3. Conținutul capacității de folosință a persoanei fizice	240
2.4. Sfârșitul capacității de folosință a persoanei fizice	241
2.4.1. Determinarea momentului încetării capacității de folosință a persoanei fizice	241
2.4.2. Declararea judecătorească a morții	242
3. Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice	246
3.1. Noțiunea și caracterele juridice ale capacității de exercițiu a persoanei fizice	246
3.2. Situații juridice privind capacitatea de exercițiu a persoanei fizice	247
II. OCROTIREA PERSOANEI FIZICE PRIN MIJLOACE DE DREPT CIVIL	254
1. Considerații generale	254
2. Ocrotirea minorului	255
2.1. Ocrotirea minorului prin autoritatea părintească	255
2.2. Tutela minorului	256
2.3. Curatela minorului	269
3. Ocrotirea bolnavului psihic prin interdicția judecătorească	271
3.1. Noțiune. Delimitare	271
3.2. Condiții de fond	272
3.3. Procedura punerii sub interdicție	273
3.4. Efectele punerii sub interdicție	275
3.5. Ridicarea interdicției judecătorești	277
3.6. Comparație între tutela interzisului și tutela minorului sub 14 ani	278
4. Ocrotirea persoanei fizice cu capacitate de exercițiu deplină, aflată în situații deosebite	279
4.1. Curatela persoanei fizice cu capacitate de exercițiu deplină, aflată în situații speciale	279
4.2. Asistarea anumitor persoane fizice cu capacitate deplină de exercițiu la încheierea anumitor acte juridice	282
FIȘA NR. 7. PERSOANA JURIDICĂ. PROFESIONISTUL ȘI ÎNTREPRINDEREA	284
I. PERSOANA JURIDICĂ	284
1. Considerații generale	284
1.1. Noțiune, enumerare și clasificare	284
1.2. Elemente constitutive	285
2. Înființarea persoanei juridice	287
2.1. Moduri de înființare	287
2.2. Durata persoanei juridice	288

2.3. Înregistrarea persoanei juridice _____	288
2.4. Nulitatea persoanei juridice _____	289
2.4.1. Cazurile și regimul juridic al nulității absolute _____	289
2.4.2. Cazurile și regimul juridic al nulității relative _____	290
2.4.3. Particularități privind nulitatea persoanelor juridice _____	290
2.4.4. Efectele nulității _____	291
3. Capacitatea de folosință a persoanei juridice _____	291
3.1. Noțiunea și caracterele juridice ale capacității de folosință a persoanei juridice _____	291
3.2. Începutul capacității de folosință a persoanei juridice _____	292
3.3. Conținutul capacității de folosință a persoanei juridice _____	292
3.4. Sfârșitul capacității de folosință a persoanei juridice _____	293
4. Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice _____	293
4.1. Noțiunea de capacitate de exercițiu a persoanei juridice _____	293
4.2. Începutul capacității de exercițiu a persoanei juridice _____	293
4.3. Conținutul capacității de exercițiu a persoanei juridice _____	294
4.4. Sfârșitul capacității de exercițiu a persoanei juridice _____	295
5. Funcționarea persoanei juridice _____	295
5.1. Considerații generale _____	295
5.2. Acțiunea în anularea actelor emise de organele persoanei juridice _____	296
5.3. Răspunderea pentru acte juridice _____	297
5.4. Răspunderea pentru fapte juridice _____	297
5.4.1. Persoane juridice de drept privat _____	297
5.4.2. Persoane juridice de drept public _____	297
5.5. Independența patrimonială _____	298
5.6. Răspunderea membrilor organelor persoanei juridice _____	298
6. Identificarea persoanei juridice. Atribute de identificare _____	299
7. Reorganizarea persoanei juridice _____	301
7.1. Noțiune _____	301
7.2. Moduri de reorganizare _____	301
7.2.1. Fuziunea persoanei juridice _____	302
7.2.2. Divizarea persoanei juridice _____	302
7.2.3. Transformarea persoanei juridice _____	303
7.3. Efecte comune tuturor formelor de reorganizare a persoanei juridice _____	304
7.4. Opoziții împotriva actelor prin care s-a hotărât reorganizarea _____	305
8. Încetarea persoanei juridice _____	305
8.1. Enumerarea modurilor de încetare a persoanei juridice _____	305
8.2. Dizolvarea persoanei juridice _____	305
8.2.1. Noțiune _____	305
8.2.2. Cazuri de dizolvare _____	305
8.2.3. Efectele dizolvării _____	306
8.3. Comparație între dizolvare și reorganizare _____	307

8.4. Încetarea anumitor persoane juridice _____	307
8.5. Data încetării personalității juridice _____	307
II. PROFESIONISTUL ȘI ÎNTREPRINDEREA _____	308
1. Principiul _____	308
2. Profesionistul _____	308
3. Întreprinderea _____	310

FAMILIA _____ 313

FIȘA NR. 8. DESFACEREA CĂȘĂTORIEI _____ 315

I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	315
II. CAZURILE DE DIVORȚ _____	315
1. Cazurile și motivele de divorț. Enumerare _____	315
2. Divorțul prin acordul soților pe cale judiciară _____	316
2.1. Condiții _____	316
2.2. Cererea de divorț _____	316
3. Divorțul prin acordul soților pe cale administrativă _____	318
4. Divorțul prin acordul soților prin procedură notarială _____	319
5. Divorțul din culpă _____	322
5.1. Enumerarea cazurilor de divorț din culpă _____	322
5.2. Divorțul pentru motive temeinice, întemeiat pe art. 373 lit. b) C.civ. _____	322
5.3. Divorțul pentru separarea în fapt îndelungată _____	323
6. Divorțul din cauza stării de sănătate a unui soț _____	323
III. EFECTELE DIVORȚULUI _____	324
1. Data desfacerii căsătoriei _____	324
2. Efectele divorțului cu privire la raporturile nepatrimoniale dintre soți _____	325
3. Efectele divorțului cu privire la raporturile patrimoniale dintre soți _____	325
3.1. Categoriile de efecte _____	325
3.2. Efecte cu privire la regimul matrimonial _____	325
3.3. Dreptul la despăgubiri _____	327
3.4. Obligația de întreținere între foștii soți _____	328
3.5. Prestația compensatorie _____	328
4. Efectele divorțului cu privire la raporturile dintre părinți și copiii lor minori _____	330
4.1. Considerații generale _____	330
4.2. Exercițarea autorității părintești _____	331
4.3. Stabilirea locuinței copilului după divorț _____	332
4.4. Stabilirea contribuției părinților la cheltuielile de creștere, educare, învățătură și pregătire profesională a copilului _____	333
4.5. Modificarea măsurilor luate cu privire la copil _____	333
IV. ASPECTE PARTICULARE _____	333

FIȘA NR. 9. FILIAȚIA	334
I. NOȚIUNI INTRODUCTIVE	334
II. DISPOZIȚII GENERALE PRIVIND STABILIREA FILIAȚIEI. PREZUMȚIA DE PATERNITATE	334
1. Clasificarea filiației	334
2. Modurile de stabilire a filiației	334
3. Dovada filiației	335
4. Posesia de stat (folosirea stării civile)	335
5. Prezumția de paternitate	336
6. Timpul legal al concepțiunii	337
III. RECUNOAȘTEREA COPILULUI	337
1. Noțiune și caractere juridice	337
2. Felurile recunoașterii	338
3. Nulitatea recunoașterii	339
4. Contestarea recunoașterii	340
IV. ACȚIUNILE PRIVIND FILIAȚIA	340
1. Dispoziții comune privind acțiunile referitoare la filiație	340
2. Contestarea filiației	343
3. Acțiunea în stabilirea filiației față de mamă (în stabilirea maternității)	344
4. Acțiunea în stabilirea filiației față de tatăl din afara căsătoriei (în stabilirea paternității din afara căsătoriei)	345
5. Acțiunile privind filiația față de tatăl din căsătorie. Acțiunea în tăgada paternității	346
5.1. Considerații introductive	346
5.2. Trăsături specifice acțiunii în tăgada paternității, în funcție de titularul ei	347
FIȘA NR. 10. OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE	351
I. NOȚIUNE ȘI CARACTERE JURIDICE	351
II. PERSOANELE ÎNTRE CARE EXISTĂ OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE ȘI ORDINEA ÎN CARE ACEASTA SE DATOREAZĂ	352
1. Persoanele între care există obligația de întreținere	352
2. Ordinea în care se datorează obligația de întreținere	353
3. Particularități ale obligației de întreținere	354
III. CONDIȚIILE OBLIGAȚIEI DE ÎNTREȚINERE	354
IV. STABILIREA ȘI EXECUTAREA OBLIGAȚIEI DE ÎNTREȚINERE	357
FIȘA NR. 11. AUTORITATEA PĂRINTEASCĂ	361
I. NOȚIUNE. DURATA ȘI EXERCITAREA AUTORITĂȚII PĂRINTEȘTI	361
II. DREPTURILE ȘI ÎNDATORIRILE PĂRINTEȘTI	362
III. MODUL DE EXERCITARE A AUTORITĂȚII PĂRINTEȘTI	366
1. Regula și excepția	366
2. Exercitarea autorității părintești în caz de divorț sau în cazul copilului din afara căsătoriei, a cărui filiație a fost stabilită față de părinți	367
IV. DECĂDEREA DIN EXERCIȚIUL DREPTURILOR PĂRINTEȘTI	368

DREPTURILE REALE PRINCIPALE	371
FIȘA NR. 12. PATRIMONIUL	373
I. CONSIDERAȚII GENERALE	373
II. ELEMENTELE PATRIMONIULUI	373
1. Activul patrimonial	373
2. Pasivul patrimonial	374
III. CARACTERELE JURIDICE ALE PATRIMONIULUI	374
1. Este o universalitate juridică	374
2. Orice persoană are un patrimoniu	375
3. Este unic	375
4. Este divizibil	375
5. Este intransmisibil	377
IV. FUNCȚIILE PATRIMONIULUI	377
1. Constituie garanția comună a creditorilor chirografari	377
2. Explică și permite subrogația reală cu titlu universal	378
3. Explică și permite transmisiunea universală și transmisiunea cu titlu universal	379
FIȘA NR. 13. DREPTUL DE PROPRIETATE	381
I. CONSIDERAȚII GENERALE	381
II. DREPTUL DE PROPRIETATE PRIVATĂ	381
1. Noțiune	381
2. Titulari. Obiect. Moduri de dobândire	381
3. Conținutul juridic al dreptului de proprietate privată	382
3.1. Noțiune. Atributele dreptului de proprietate privată	382
3.2. Caracterele juridice ale dreptului de proprietate privată	383
4. Limitele exercitării dreptului de proprietate privată	384
4.1. Considerații generale. Categoriile de limite	384
4.2. Limite legale de interes privat stabilite de Codul civil	385
4.2.1. Limite referitoare la folosirea apelor	385
4.2.2. Picătura streșinii	387
4.2.3. Distanța și lucrările intermediare cerute pentru anumite construcții, lucrări și plantații	387
4.2.4. Limite privind vederea asupra proprietății vecinului	387
4.2.5. Limite referitoare la dreptul de trecere	388
4.2.5.1. Considerații generale	388
4.2.5.2. Caracterele juridice ale dreptului de trecere	389
4.2.5.3. Acțiunea în justiție prin care se cere recunoașterea unui drept de trecere	389
4.2.5.4. Dreptul la despăgubire. Acțiunea în despăgubire	390
A. Considerații generale	390
B. Acțiunea în despăgubire	390

4.2.5.5. Stingerea dreptului de trecere _____	391
4.2.5.6. Problema răscumpărării dreptului de trecere _____	391
4.3. Alte limite legale de interes privat/public stabilite de Codul civil _____	391
4.4. Limite convenționale (voluntare) _____	393
4.4.1. Clauza de inalienabilitate _____	393
4.4.1.1. Considerații generale _____	393
4.4.1.2. Clauza de inalienabilitate expresă și clauza de inalienabilitate implicită _____	393
4.4.1.3. Invocarea clauzei de inalienabilitate _____	394
4.4.1.4. Condițiile speciale de valabilitate _____	394
4.4.1.5. Opozabilitatea clauzei de inalienabilitate _____	395
4.4.1.6. Efectele clauzei de inalienabilitate _____	395
4.4.1.7. Sancțiunea nerespectării clauzei de inalienabilitate _____	396
4.4.1.8. Încetarea efectelor clauzei de inalienabilitate înainte de împlinirea termenului _____	396
5. Regimul juridic al imobilelor proprietate privată _____	397
5.1. Realizarea și desființarea construcțiilor _____	397
5.1.1. Considerații generale _____	397
5.1.2. Amenajarea teritoriului _____	397
5.1.2.1. Considerații generale _____	397
5.1.2.2. Urbanismul _____	397
A. Considerații generale _____	397
B. Certificatul de urbanism _____	398
C. Autorizația de construire _____	401
D. Autorizația de desființare _____	407
E. Anularea/suspendarea autorizațiilor de construire sau de desființare _____	407
5.2. Înscrierea în cartea funciară a dreptului de proprietate asupra construcțiilor _____	408
5.3. Circulația juridică a imobilelor proprietate privată _____	409
5.3.1. Reguli generale _____	409
5.3.2. Reguli privind dobândirea dreptului de proprietate asupra imobilelor situate în România de către persoanele fizice sau juridice străine și apatrizi _____	410
5.3.3. Forma <i>ad validitatem</i> a actelor juridice de înstrăinare a imobilelor și înscrierea acestora în cartea funciară _____	411
5.3.4. Cerințe speciale privind înstrăinarea imobilelor _____	412
5.3.5. Dreptul de preempțiune (drept prioritar la cumpărare) _____	414
5.3.5.1. Noțiune. Reguli generale _____	414
5.3.5.2. Preempțiunea reglementată prin legi (norme juridice) speciale _____	414
III. DREPTUL DE PROPRIETATE PUBLICĂ _____	416
1. Noțiune _____	416
2. Titularii dreptului de proprietate publică _____	416
2.1. Titularii dreptului de proprietate publică. Enumerare _____	416

2.2. Subiectele de drept care exercită dreptul de proprietate publică (drepturile reale corespunzătoare proprietății publice)	416
3. Obiectul dreptului de proprietate publică	416
3.1. Criterii de apartenență la domeniul public	416
3.2. Principalele reglementări privind bunurile proprietate publică	417
3.3. Regimul juridic al unor categorii de bunuri proprietate publică	418
3.4. Delimitarea domeniului public național, județean și local. Criterii. Transferul bunurilor	418
4. Caracterele juridice specifice dreptului de proprietate publică	419
5. Modurile de dobândire a dreptului de proprietate publică	419
5.1. Exproprierea pentru cauză de utilitate publică	420
5.1.1. Considerații generale	420
5.1.2. Exproprierea în sistemul Legii nr. 33/1994	420
5.1.2.1. <i>Declararea utilității publice</i>	422
5.1.2.2. <i>Măsurile premergătoare exproprierii</i>	423
5.1.2.3. <i>Exproprierea propriu-zisă și stabilirea despăgubirilor</i>	424
5.1.3. Exproprierea în sistemul Legii nr. 255/2010	428
6. Exercitarea dreptului de proprietate publică	436
6.1. Considerații generale	436
6.2. Dreptul de administrare	439
6.2.1. Titularii și caracterele dreptului de administrare	439
6.2.2. Natura juridică a dreptului de administrare	439
6.2.2.1. <i>Categoriile de raporturi juridice</i>	439
6.2.2.2. <i>Natura juridică mixtă și conținutul juridic al dreptului de administrare</i>	440
6.2.3. Încetarea dreptului de administrare	441
6.3. Concesionarea bunurilor proprietate publică	442
6.3.1. Noțiunea și definiția legală a contractului de concesiune	442
6.3.2. Stabilirea cadrului juridic incident	442
6.3.3. Particularități privind contractul de concesiune	443
6.3.4. Acțiunile în justiție	447
6.4. Închirierea bunurilor proprietate publică	447
6.5. Dreptul de folosință gratuită	448
7. Încetarea dreptului de proprietate publică	450
FIȘA NR. 14. MODALITĂȚILE JURIDICE ALE DREPTULUI DE PROPRIETATE PRIVATĂ	451
I. CONSIDERAȚII GENERALE	451
II. PROPRIETATEA COMUNĂ	451
1. Noțiunea și formele proprietății comune	451
2. Dreptul de proprietate comună pe cote-părți (coproprietatea)	452
2.1. Noțiune și caractere juridice. Clasificare. Prezumția de coproprietate	452

2.2. Coproprietatea obișnuită _____	452
2.2.1. Noțiune. Izvoare. Titulari. Prezumția de egalitate a cotelor-părți _____	452
2.2.2. Exercițarea posesiei asupra bunului aflat în coproprietate _____	453
2.2.3. Drepturile coproprietarilor cu privire la întregul bun _____	453
2.2.3.1. <i>Actele materiale (actele privind exercițarea atributului folosinței)</i> _____	453
A. <i>Exercițarea atributului folosinței</i> _____	453
B. <i>Exercițarea dreptului de a culege fructele</i> _____	454
a) <i>Reguli</i> _____	454
b) <i>Situații particulare</i> _____	454
2.2.3.2. <i>Actele juridice</i> _____	455
2.2.4. Contractul de administrare a coproprietății _____	457
2.2.5. Drepturile coproprietarilor cu privire la cota-parte proprie din drept _____	457
2.2.6. Acțiunile în justiție _____	458
2.2.7. Obligațiile coproprietarilor _____	459
2.2.8. Încetarea coproprietății obișnuite _____	460
2.3. Coproprietatea forțată _____	460
2.3.1. Noțiune și obiect _____	460
2.3.2. Drepturile și obligațiile coproprietarilor _____	461
2.3.3. Coproprietatea asupra părților comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente având proprietari diferiți _____	462
2.3.3.1. <i>Noțiune</i> _____	462
2.3.3.2. <i>Exercițarea dreptului de folosință</i> _____	462
A. <i>Părțile comune și exercițarea dreptului de folosință asupra acestora</i> _____	462
B. <i>Obligațiile coproprietarilor</i> _____	463
2.3.3.3. <i>Situația distrugerii clădirii</i> _____	464
2.3.3.4. <i>Încetarea destinației de folosință comună</i> _____	464
2.3.4. Coproprietatea asupra despărțiturilor comune _____	464
2.3.4.1. <i>Noțiune. Prezumția de comunitate</i> _____	464
2.3.4.2. <i>Reguli privind despărțiturile comune</i> _____	465
2.3.5. Coproprietatea asupra bunurilor care constituie amintiri de familie _____	466
3. Proprietatea comună în devălmășie _____	467
4. Partajul _____	467
4.1. Noțiune. Enumerarea felurilor partajului _____	467
4.2. Formele de coproprietate în care partajul se poate realiza _____	467
4.3. Felurile partajului. Forma actului în care partajul se poate realiza _____	468
4.4. Imprescriptibilitatea partajului _____	469
4.5. Suspendarea partajului _____	469
4.6. Modurile de împărțire _____	469
4.6.1. <i>Reguli procedurale privind modurile de împărțire</i> _____	469
4.6.2. <i>Reguli privind partajul judiciar</i> _____	470

4.7. Stingerea datoriilor și situația creditorilor _____	470
4.7.1. Stingerea datoriilor născute în legătură cu bunul comun _____	470
4.7.2. Executarea silită privitoare la bunul comun. Drepturile creditorilor _____	471
4.8. Efectele partajului _____	471
III. PROPRIETATEA PERIODICĂ, PROPRIETATEA REZOLUBILĂ ȘI PROPRIETATEA ANULABILĂ _____	474
1. Proprietatea periodică _____	474
2. Proprietatea rezolubilă _____	475
3. Proprietatea anulabilă _____	476
FIȘA NR. 15. ACȚIUNEA ÎN REVENDICARE _____	477
I. ASPECTE GENERALE _____	477
1. Noțiune și caractere juridice _____	477
2. Delimitarea acțiunii în revendicare de alte acțiuni _____	478
2.1. Acțiunea în revendicare și acțiunea posesorie _____	478
2.2. Acțiunea în revendicare și acțiunea confesorie _____	478
2.3. Acțiunea în revendicare și acțiunea negatorie _____	479
2.4. Acțiunea în revendicare și acțiunea în grănițuire _____	480
2.5. Acțiunea în revendicare și acțiunea în constatare _____	481
2.6. Acțiunea în revendicare și acțiunea în evacuare _____	481
2.7. Acțiunea în revendicare și petiția de ereditate _____	482
3. Calitatea procesuală _____	483
3.1. Calitatea procesuală activă _____	483
3.2. Calitatea procesuală pasivă _____	484
3.3. Aspecte procesuale _____	486
II. ACȚIUNEA ÎN REVENDICARE IMOBILIARĂ _____	486
1. Proba dreptului de proprietate _____	486
1.1. Considerații introductive _____	486
1.2. Situații de distins în funcție de modul de dobândire a dreptului de proprietate asupra imobilului revendicat _____	487
1.3. Noțiunea de titlu în materia acțiunii în revendicare _____	488
1.4. Situații posibile _____	490
1.4.1. Precizări prealabile _____	490
1.4.2. Enumerarea ipotezelor posibile _____	491
1.4.3. Situația în care ambele părți dețin un titlu _____	491
1.4.3.1. <i>Ambele titluri provin de la același autor</i> _____	491
1.4.3.2. <i>Cele două titluri provin de la autori diferiți</i> _____	493
1.4.4. Situația în care numai una dintre părți are un titlu _____	493
1.4.5. Situația în care niciuna dintre părți nu are un titlu _____	494
2. Imprescriptibilitatea acțiunii în revendicare imobiliară _____	494
2.1. Acțiunea în revendicare imobiliară întemeiată pe dreptul de proprietate privată _____	494
2.2. Acțiunea în revendicare întemeiată pe dreptul de proprietate publică _____	494

III. ACȚIUNEA ÎN REVENDICARE MOBILIARĂ _____	494
1. Situații de distins _____	494
2. Ipoteza reglementată de art. 937 alin. (1) C.civ. _____	495
2.1. Precizări prealabile _____	495
2.2. Condiții _____	495
3. Revendicarea de la terțul dobânditor de bună-credință a bunului mobil pierdut sau furat _____	497
4. Revendicarea bunului mobil de la hoț, de la gășitorul care nu s-a conformat dispozițiilor art. 942 și urm. C.civ. sau de la terțul dobânditor de rea-credință _____	498
5. Ipoteza în care gășitorul bunului mobil s-a conformat dispozițiilor art. 942 și urm. C.civ. _____	499
IV. EFECTELE ADMITERII ACȚIUNII ÎN REVENDICARE _____	500
1. Precizări introductive _____	500
2. Efectele între părți _____	500
2.1. Restituirea lucrului _____	500
2.2. Restituirea produselor și a fructelor _____	502
2.3. Suportarea cheltuielilor făcute de către posesor cu lucrul pe care îl restituie _____	503
2.4. Dreptul de retenție _____	504
3. Opozabilitatea față de terți _____	504
FIȘA NR. 16. DEZMEMBRĂMINTELE DREPTULUI DE PROPRIETATE PRIVATĂ _____	506
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	506
1. Noțiune. Domeniu de aplicare. Caractere juridice. Enumerare _____	506
II. DREPTUL DE SUPERFICIE _____	507
1. Noțiune și caractere juridice _____	507
2. Constituirea dreptului de superficie _____	508
3. Exercițarea dreptului de superficie _____	510
3.1. Limitele și condițiile de exercitare a dreptului _____	510
3.2. Drepturile și obligațiile superficiarului și ale proprietarului terenului _____	510
3.2.1. Drepturile și obligațiile superficiarului _____	510
3.2.2. Drepturile și obligațiile proprietarului terenului _____	511
3.2.3. Prestația datorată de superficiar proprietarului terenului în cazul superficiei constituite cu titlu oneros _____	511
3.2.4. Acțiunile pe care le poate exercita superficiarul _____	511
4. Stingerea dreptului de superficie _____	512
4.1. Enumerarea cauzelor de stingere a dreptului de superficie _____	512
4.2. Cauze de stingere a dreptului de superficie _____	512
III. DREPTUL DE UZUFRACT _____	514
1. Noțiune și caractere juridice _____	514
2. Constituirea dreptului de uzufruct _____	515
2.1. Domeniul de aplicare (obiectul uzufructului). Titularul dreptului de uzufruct _____	515
2.2. Modalități de constituire _____	516
2.3. Durata uzufructului _____	516

3. Efectele uzufructului	517
3.1. Drepturile uzufructuarului	517
3.2. Obligațiile uzufructuarului	520
3.3. Drepturile nudului proprietar	523
3.4. Obligațiile nudului proprietar	523
4. Stingerea uzufructului	524
IV. DREPTUL DE UZ ȘI DREPTUL DE ABITAȚIE	525
1. Noțiune	525
2. Asemănări și deosebiri între dreptul de uz și dreptul de abitație	525
V. DREPTUL DE SERVITUTE	526
1. Noțiune și caractere juridice	526
2. Clasificarea servituților	527
3. Constituirea servituții	528
4. Exercițarea dreptului de servitute	528
4.1. Drepturile și obligațiile proprietarului fondului dominant	528
4.2. Drepturile și obligațiile proprietarului fondului aservit	529
4.3. Exercițarea servituții în caz de împărțire a fondurilor	530
5. Stingerea servituților	530
5.1. Enumerarea cauzelor de stingere	530
5.2. Cauzele de stingere a servituții	530
FIȘA NR. 17. POSESIA	532
I. CONSIDERAȚII GENERALE	532
1. Noțiune	532
2. Elementele constitutive ale posesiei	532
3. Delimitarea posesiei, ca stare de fapt, de alte situații juridice	533
3.1. Posesia, ca stare de fapt, și posesia, ca stare de drept (ca atribut al unui drept real principal)	533
3.2. Posesia și detenția precară	533
3.3. Intervertirea detenției precare în posesie	534
4. Dobândirea și pierderea posesiei	535
II. VICIILE POSESIEI	535
1. Precizări introductive	535
2. Discontinuitatea	536
3. Violența	536
4. Clandestinitatea	537
III. EFECTELE POSESIEI	537
1. Precizări introductive	537
2. Posesia creează o prezumție de proprietate	538
3. Posesia de bună-credință conduce la dobândirea fructelor produse de bunul asupra căruia se exercită	539

4. Acțiunile posesorii _____	540
4.1. Noțiune. Feluri de acțiuni posesorii _____	540
4.2. Acțiunea posesorie generală (acțiunea în complângere) _____	540
4.3. Acțiunea posesorie specială (acțiunea în reintegrare) _____	541
4.4. Aspecte procesuale privind acțiunile posesorii _____	541
4.5. Luarea măsurilor pentru conservarea bunului asupra căruia se exercită posesia _____	542
FIȘA NR. 18. ACCESIUNEA _____	544
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	544
II. ACCESIUNEA IMOBILIARĂ NATURALĂ _____	544
1. Noțiune _____	544
2. Cazurile de accesiune imobiliară naturală prevăzute de Codul civil și regimul lor juridic _____	544
3. Natura juridică a unor termene prevăzute de Codul civil _____	545
III. ACCESIUNEA IMOBILIARĂ ARTIFICIALĂ _____	546
1. Considerații generale _____	546
2. Accesiunea imobiliară artificială ca prezumție de proprietate _____	546
3. Noțiunea de lucrări autonome și lucrări adăugate _____	548
4. Realizarea lucrării de către proprietarul imobilului cu materialele altei persoane _____	548
5. Realizarea unei lucrări autonome cu caracter durabil asupra imobilului altuia _____	549
6. Realizarea unei lucrări adăugate cu caracter durabil asupra imobilului altuia _____	551
7. Lucrările realizate parțial asupra imobilului autorului _____	552
8. Lucrările provizorii _____	552
9. Realizarea unei lucrări asupra imobilului altuia cu materialele unui terț _____	553
10. Aspecte care privesc atât pe autorul de bună-credință, cât și pe autorul de rea-credință _____	553
IV. ACCESIUNEA MOBILIARĂ _____	556
1. Noțiune _____	556
2. Confecționarea bunului mobil cu materialele altei persoane _____	557
3. Unirea a două bunuri mobile _____	557
FIȘA NR. 19. UZUCAPIUNEA _____	558
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	558
1. Noțiune și justificare _____	558
2. Bunurile care nu pot fi dobândite prin uzucapiune _____	558
3. Felurile uzucapiunii în sistemul Codului civil din 2009 _____	559
4. Posesia utilă, condiție esențială a uzucapiunii _____	559
II. UZUCAPIUNEA IMOBILIARĂ EXTRATABULARĂ _____	560
III. UZUCAPIUNEA IMOBILIARĂ TABULARĂ _____	561
IV. UZUCAPIUNEA MOBILIARĂ _____	562
V. ASPECTE COMUNE UZUCAPIUNII EXTRATABULARE, TABULARE ȘI MOBILIARE _____	563
1. Joncțiunea posesiilor _____	563
2. Calculul termenului uzucapiunii _____	563

VI. INVOCAREA UZUCAPIUNII _____	564
1. Invocarea uzucapiunii imobiliare extratabulare _____	564
2. Invocarea uzucapiunii imobiliare tabulare _____	566
3. Invocarea uzucapiunii mobiliare _____	567
FIȘA NR. 20. PUBLICITATEA IMOBILIARĂ. ÎNSCRIERILE ÎN CARTEA FUNCİARĂ _____	568
I. CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND PUBLICITATEA IMOBILIARĂ ȘI CARTEA FUNCİARĂ _____	568
II. PRINCIPIILE CĂRȚII FUNCİARE _____	570
III. ÎNSCRIERILE ÎN CARTEA FUNCİARĂ _____	578
1. Noțiune și clasificare _____	578
2. Înscrierile privind obiectul material al cărții funciare _____	578
3. Înscrierile privind obiectul juridic al cărții funciare _____	579
IV. ASPECTE PARTICULARE _____	586

LUCRARE COORDONATĂ DE GABRIEL BOROI

Fișe de drept civil

2. Obligațiile. Contractele. Moștenirea

Ediția a 5-a, revizuită și adăugită

*Colectivul de autori: Gabriel Boroi,
Carla Alexandra Anghelescu, Ioana Nicolae*

Editura
Stamangiu
2020

CUPRINS

OBLIGAȚIILE	1
FIȘA NR. 21. FAPTUL JURIDIC LICIT	3
I. GESTIUNEA DE AFACERI	3
1. Considerații prelabile	3
2. Condițiile gestiunii de afaceri	3
3. Efectele gestiunii de afaceri	4
3.1. Obligațiile gerantului	4
3.2. Obligațiile geratului	5
3.3. Ratificarea gestiunii	6
II. PLATA NEDATORATĂ	6
1. Considerații generale	6
2. Condițiile plății nedatorate	6
3. Efectele plății nedatorate	7
III. ÎMBOGĂȚIREA FĂRĂ JUSTĂ CAUZĂ	8
1. Considerații generale	8
2. Condiții pentru exercitarea acțiunii în restituire (<i>actio de in rem verso</i>)	8
3. Efectele îmbogățirii fără justă cauză	9
IV. ASPECTE PARTICULARE	9
FIȘA NR. 22. RĂSPUNDEREA CIVILĂ DELICTUALĂ	11
I. CONSIDERAȚII GENERALE	11
1. Noțiune	11
2. Forme	11
II. CONDIȚIILE RĂSPUNDERII CIVILE DELICTUALE PENTRU FAPTA PROPRIE	12
1. Prejudiciul	13
1.1. Noțiune. Prejudiciul patrimonial și prejudiciul moral	13
1.2. Cerințele reparării prejudiciului	15
1.2.1. Prejudiciul să fie cert	15
1.2.2. Prejudiciul să nu fi fost reparat în prealabil de o terță persoană fizică sau juridică	16
1.3. Principiile reparării prejudiciului	17
1.3.1. Principiul posibilității reparării prejudiciului pe cale convențională	17
1.3.2. Principiul reparării integrale a prejudiciului	17
1.3.3. Principiul reparării în natură a prejudiciului	19
1.3.4. Principiul răspunderii solidare	19
1.4. Repararea prin echivalent a prejudiciului	19
1.4.1. Modalități de reparare prin echivalent a prejudiciului	19

VI CUPRINS

1.4.2. Stabilirea despăgubirilor în cazul reparării prin echivalent a prejudiciului _____	21
2. Fapta ilicită _____	23
2.1. Noțiuni _____	23
2.2. Fapta ilicită, element distinct al răspunderii civile delictuale _____	24
2.3. Cauzele care înlătură caracterul ilicit al faptei prejudiciabile _____	25
2.3.1. Precizări introductive _____	25
2.3.2. Legitima apărare _____	25
2.3.3. Starea de necesitate _____	26
2.3.4. Îndeplinirea unei activități impuse ori permise de lege sau ordinul superiorului _____	26
2.3.5. Divulgarea secretului comercial impusă de anumite împrejurări _____	27
2.3.6. Exercițarea normală a unui drept subiectiv _____	27
2.3.7. Consimțământul victimei _____	29
3. Raportul de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu _____	30
4. Vinovăția _____	31
4.1. Noțiunea și structura vinovăției _____	31
4.2. Formele și modalitățile vinovăției _____	31
4.3. Criterii pentru stabilirea vinovăției _____	32
4.4. Discernământul (capacitatea delictuală) _____	33
4.5. Cauzele care înlătură vinovăția _____	34
5. Aspecte specifice privind răspunderea civilă delictuală a persoanei juridice pentru fapta sa proprie _____	37
5.1. Particularități privind condițiile răspunderii persoanei juridice pentru fapta proprie _____	37
5.2. Efectele răspunderii persoanei juridice _____	37
III. RĂSPUNDEREA CIVILĂ DELICTUALĂ INDIRECTĂ _____	38
1. Răspunderea pentru fapta altuia _____	38
1.1. Răspunderea pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție _____	38
1.1.1. Reglementare. Domeniul de aplicare _____	38
1.1.2. Fundamentarea răspunderii pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție _____	38
1.1.3. Condițiile răspunderii pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție _____	39
1.1.4. Efectele răspunderii pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție _____	41
1.1.5. Corelația dintre răspunderea părinților sau a tutorelui și răspunderea altei persoane care avea obligația de supraveghere a minorului _____	41
1.2. Răspunderea comitentului pentru fapta prepusului _____	42
1.2.1. Reglementare. Domeniul de aplicare _____	42
1.2.2. Condițiile răspunderii comitentului pentru fapta prepusului _____	43
1.2.3. Efectele răspunderii comitentului pentru fapta prepusului _____	44
1.2.3.1. Efectele răspunderii comitentului în raporturile dintre comitent și victima prejudiciului _____	44
1.2.3.2. Efectele răspunderii comitentului în raporturile dintre comitent și prepus. Regresul comitentului _____	45
1.2.4. Corelația dintre răspunderea părinților și răspunderea comitentului _____	47

2. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale sau de lucruri _____	47
2.1. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de lucruri în general _____	47
2.1.1. Reglementare. Domeniul de aplicare _____	47
2.1.2. Condițiile răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri în general. Cauze exoneratoare de răspundere _____	49
2.1.3. Efectele răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri în general _____	51
2.1.4. Corelația cu alte forme de răspundere _____	51
2.2. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale _____	52
2.2.1. Reglementare. Domeniul de aplicare _____	52
2.2.2. Condițiile răspunderii pentru prejudiciile cauzate de animale. Cauzele exoneratoare de răspundere _____	53
2.2.3. Efectele răspunderii pentru prejudiciile cauzate de animale _____	53
2.3. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate prin ruina edificiului _____	54
2.3.1. Reglementare. Domeniul de aplicare _____	54
2.3.2. Condițiile răspunderii pentru prejudiciile cauzate prin ruina edificiului. Cauzele exoneratoare de răspundere _____	54
2.3.3. Efectele răspunderii pentru prejudiciile cauzate prin ruina edificiului _____	55
2.4. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin căderea sau aruncarea din imobil a unui lucru _____	55
IV. ASPECTE PARTICULARE _____	56
FIȘA NR. 23. EXECUTAREA OBLIGAȚIILOR _____	62
I. PLATA _____	62
1. Considerații generale _____	62
2. Subiectele plății _____	62
2.1. Persoanele care pot face plata _____	62
2.2. Persoanele care pot primi plata _____	64
3. Condițiile și obiectul plății _____	65
3.1. Condițiile plății _____	65
3.2. Obiectul plății. Obligațiile debitorului _____	66
4. Data plății _____	67
5. Locul plății _____	68
6. Suportarea cheltuielilor pentru efectuarea plății _____	68
7. Dovada plății _____	69
8. Imputația plății _____	70
9. Punerea în întârziere a creditorului _____	71
9.1. Noțiune. Cazurile de punere în întârziere a creditorului _____	71
9.2. Procedura prin care debitorul se liberează de obligație _____	72
9.3. Efectele punerii în întârziere a creditorului _____	73
II. EXECUTAREA SILITĂ A OBLIGAȚIILOR _____	74
1. Considerații prelabile _____	74

VIII CUPRINS

2. Executarea silită în natură _____	76
2.1. Principiul executării silite în natură _____	76
2.2. Executarea în natură a obligațiilor în funcție de obiectul lor _____	76
3. Executarea prin echivalent _____	78
3.1. Natura juridică a executării obligațiilor prin echivalent _____	78
3.2. Condițiile acordării de despăgubiri _____	79
3.3. Fapta ilicită _____	79
3.4. Prejudiciul _____	81
3.5. Raportul de cauzalitate _____	82
3.6. Vinovăția _____	82
3.7. Punerea în întârziere a debitorului _____	84
3.8. Clauzele cu privire la răspundere _____	86
3.9. Evaluarea despăgubirilor _____	87
3.9.1. Evaluarea judiciară _____	87
3.9.2. Evaluarea convențională _____	88
3.9.2.1. <i>Determinarea de către părți a întinderii prejudiciului și a cuantumului despăgubirilor înainte ca acesta să se fi produs</i> _____	88
A. <i>Clauza penală</i> _____	88
B. <i>Arvuna confirmatorie</i> _____	91
3.9.3. Evaluarea legală _____	92
4. Rezoluțiunea _____	93
4.1. Considerații generale _____	93
4.2. Rezoluțiunea judiciară _____	94
4.2.1. Condițiile rezoluțiunii judiciare _____	94
4.3. Rezoluțiunea unilaterală _____	96
4.4. Rezoluțiunea de drept _____	97
4.5. Rezoluțiunea convențională _____	97
4.6. Efectele rezoluțiunii _____	98
5. Rezilierea _____	99
5.1. Noțiune _____	99
5.2. Comparatie între rezoluțiune și reziliere _____	99
6. Cauze justificate de neexecutare a obligațiilor contractuale _____	100
6.1. Considerații generale _____	100
6.2. Excepția de neexecutare (<i>exceptio non adimpleti contractus</i>) _____	101
6.3. Imposibilitatea de executare _____	102
III. MIJLOACELE DE PROTECȚIE A DREPTURILOR CREDITORILOR _____	103
1. Creditorii chirografari _____	103
2. Măsurile conservatorii _____	104
3. Acțiunea oblică _____	104
3.1. Noțiune și caracterizare generală _____	104
3.2. Domeniul de aplicare _____	105

3.3. Condițiile exercitării acțiunii oblice _____	105
3.4. Efectele acțiunii oblice _____	107
4. Acțiunea revocatorie (pauliană) _____	107
4.1. Noțiune și domeniul de aplicare _____	107
4.2. Condițiile exercitării acțiunii revocatorii _____	108
4.3. Efectele admiterii acțiunii revocatorii _____	110
4.4. Comparație între acțiunea oblică și acțiunea revocatorie _____	111
4.5. Comparație între acțiunea în simulație și acțiunea revocatorie _____	112
IV. ASPECTE PARTICULARE _____	112
FIȘA NR. 24. TRANSMISIUNEA, TRANSFORMAREA ȘI STINGEREA OBLIGAȚIILOR _____	114
I. TRANSMISIUNEA OBLIGAȚIILOR _____	114
1. Precizări prelabile _____	114
2. Cesiunea de creanță _____	114
2.1. Noțiunea și funcțiile cesiunii de creanță. Deosebiri față de cesiunea contractului _____	114
2.2. Felurile cesiunii de creanță _____	115
2.2.1. Cesiunea de creanță cu titlu oneros și cesiunea de creanță cu titlu gratuit _____	115
2.2.2. Cesiunea de creanță totală și cesiunea de creanță parțială _____	115
2.3. Condițiile cesiunii de creanță _____	116
2.3.1. Condițiile de fond ale cesiunii de creanță _____	116
2.3.1.1. <i>Obiectul cesiunii de creanță. Creanțele incesibile</i> _____	117
2.3.2. Condițiile de formă ale cesiunii de creanță _____	119
2.4. Publicitatea cesiunii de creanță _____	119
2.5. Efectele cesiunii de creanță _____	122
2.5.1. Considerații generale _____	122
2.5.2. Efectele cesiunii de creanță între părți _____	122
2.5.2.1. <i>Strămutarea dreptului de creanță</i> _____	122
2.5.2.2. <i>Obligația de garanție</i> _____	124
A. <i>Existența obligației de garanție, în funcție de caracterul oneros sau nu al cesiunii</i> _____	124
B. <i>Obligația legală și obligația convențională de garanție în cazul cesiunii de creanță cu titlu oneros</i> _____	125
2.5.3. Efectele cesiunii de creanță față de terți _____	126
2.5.3.1. <i>Efectele cesiunii de creanță față de debitorul cedat</i> _____	126
2.5.3.2. <i>Efectele cesiunii de creanță față de ceilalți terți</i> _____	128
2.6. Cesiunea unei creanțe constatate printr-un titlu nominativ, la ordin sau la purtător _____	128
3. Subrogația personală _____	130
3.1. Noțiunea și felurile subrogației personale _____	130
3.2. Subrogația legală (de drept) _____	130
3.3. Subrogația convențională _____	131
3.3.1. Subrogația consimțită de creditor _____	131

3.3.2. Subrogația consimțită de debitor _____	132
3.4. Efectele subrogației personale _____	132
4. Preluarea datoriei _____	133
4.1. Considerații generale _____	133
4.2. Condițiile preluării datoriei _____	133
4.3. Efectele preluării datoriei _____	134
4.3.1. Efectele între părțile preluării datoriei _____	134
4.3.2. Efectele față de creditor _____	134
4.4. Ineficacitatea preluării de datorie _____	136
II. TRANSFORMAREA OBLIGAȚIILOR _____	136
1. Novația _____	136
1.1. Noțiunea și felurile novației _____	136
1.2. Condițiile novației _____	137
1.3. Efectele novației _____	138
III. STINGEREA OBLIGAȚIILOR _____	139
1. Considerații generale _____	139
2. Compensația _____	140
2.1. Noțiune și domeniul de aplicare _____	140
2.2. Felurile compensației _____	140
2.3. Efectele compensației _____	143
3. Confuziunea _____	145
3.1. Noțiune și domeniul de aplicare _____	145
3.2. Efectele confuziunii _____	145
3.3. Desființarea confuziunii _____	146
4. Darea în plată _____	146
4.1. Noțiunea și condițiile dării în plată _____	146
4.2. Efectele dării în plată _____	147
5. Remiterea de datorie _____	148
5.1. Noțiune _____	148
5.2. Clasificarea remiterii de datorie _____	148
5.3. Proba remiterii de datorie _____	148
5.4. Efectele remiterii de datorie _____	149
6. Imposibilitatea fortuită de executare _____	150
6.1. Noțiune și condiții _____	150
6.2. Efecte _____	150
FIȘA NR. 25. FIDEIUSIUNEA _____	152
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	152
1. Noțiune. Natura contractuală a fideiusiunii _____	152
2. Caracterele juridice ale contractului de fideiusiune _____	152

II. CONDIȚIILE DE VALABILITATE ALE CONTRACTULUI DE FIDEIUSIUNE _____	154
III. OBIECTUL FIDEIUSIUNII _____	154
IV. LIMITELE ȘI ÎNTINDEREA FIDEIUSIUNII _____	155
V. PĂRȚILE CONTRACTULUI DE FIDEIUSIUNE _____	155
1. Părțile raportului juridic de garanție personală (fideiusiune) _____	155
2. Părțile contractului de fideiusiune _____	156
VI. FELURILE FIDEIUSIUNII _____	156
1. Clasificarea fideiusiunii _____	156
2. Fideiusiunea obligatorie _____	157
3. Fideiusiunea asimilată _____	158
VII. EFECTELE FIDEIUSIUNII _____	159
1. Efecte între creditor și fideiutor _____	159
2. Efecte între debitor și fideiutor _____	162
VIII. ÎNCETAREA FIDEIUSIUNII _____	165
1. Considerații generale _____	165
2. Clasificarea modurilor de încetare a fideiusiunii _____	165
3. Stingerea fideiusiunii prin unul dintre modurile generale de stingere a obligațiilor _____	165
3.1. Moduri generale de stingere a obligației de fideiusiune _____	165
3.2. Compensația creanței _____	166
3.3. Confuziunea _____	166
3.4. Darea în plată _____	167
3.5. Novația _____	168
3.6. Remiterea de datorie _____	168
3.7. Imposibilitatea fortuită de executare _____	169
3.8. Prescripția obligației de fideiusiune și a obligației principale _____	169
4. Stingerea fideiusiunii prin unul dintre modurile specifice de stingere a obligației de fideiusiune _____	169
4.1. Liberarea fideiutorului prin fapta creditorului _____	170
4.2. Liberarea fideiutorului pentru obligațiile viitoare sau nedeterminate _____	171
4.3. Stingerea fideiusiunii prin decesul fideiutorului _____	171
4.4. Stingerea fideiusiunii la împlinirea termenului obligației principale _____	171
4.5. Stingerea fideiusiunii prin încetarea funcției deținute de către debitorul principal _____	172
IX. ASPECTE PARTICULARE _____	173
FIȘA NR. 26. IPOTECA _____	175
I. CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND DREPTUL DE IPOTECĂ _____	175
1. Noțiune și caractere juridice _____	175
2. Operațiunile asimilate _____	177
3. Clasificarea ipotecilor _____	179
4. Obiectul ipotecii _____	179
5. Întinderea dreptului de ipotecă. Reguli generale _____	181

II. EFECTELE IPOTECII. REGULI GENERALE _____	183
1. Efectele ipotecii față de constitutorul ipotecii _____	183
2. Efectele ipotecii față de creditorul ipotecar _____	185
3. Efectele ipotecii față de terții dobânditori ai unui bun ipotecat _____	187
III. IPOTECILE CONVENȚIONALE (IMOBILIARE ȘI MOBILIARE). REGULI GENERALE _____	188
IV. IPOTECA IMOBILIARĂ _____	195
1. Constituirea ipotecii imobiliare _____	195
2. Efectele specifice ipotecilor imobiliare. Clauzele de inalienabilitate _____	200
3. Ipotecile imobiliare legale _____	201
V. IPOTECA MOBILIARĂ _____	208
1. Constituirea ipotecilor mobiliare _____	208
2. Efectele (între părți) specifice ipotecilor mobiliare _____	221
3. Perfectarea ipotecilor mobiliare _____	224
4. Publicitatea ipotecilor mobiliare _____	226
4.1. Formalitățile prin care se realizează publicitatea _____	226
4.2. Înscrierea ipotecilor mobiliare _____	228
5. Particularități privind ipotecile asupra creanțelor _____	232
VI. CONCURSUL ÎNTRE CREDITORII IPOTECARI _____	237
VII. STINGEREA IPOTECILOR _____	244
VIII. ASPECTE PARTICULARE _____	248
CONTRACTELE _____	251
FIȘA NR. 27. CONTRACTUL DE VÂNZARE _____	253
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	253
1. Noțiuni _____	253
2. Caractere juridice _____	254
II. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE VÂNZARE _____	256
1. Capacitatea de a contracta _____	256
1.1. Considerații generale _____	256
1.2. Incapacități speciale de a cumpăra _____	256
1.3. Incapacități speciale de a vinde _____	260
1.4. Calitatea procesuală activă _____	261
2. Consimțământul _____	262
2.1. Considerații generale _____	262
2.2. Promisiunea unilaterală de vânzare sau de cumpărare și promisiunea bilaterală de vânzare (antecontractul de vânzare) _____	262
2.2.1. Noțiuni _____	262
2.2.2. Aspecte comune privind promisiunea unilaterală de vânzare sau de cumpărare și promisiunea bilaterală de vânzare _____	264

2.2.3. Efecte specifice în caz de neîndeplinire a obligațiilor asumate prin promisiunea de vânzare _____	264
2.2.4. Deosebiri ale promisiunii unilaterale de vânzare sau de cumpărare și ale promisiunii bilaterale de vânzare față de contractul de vânzare _____	268
2.3. Aspecte privind arvuna și contractul de vânzare _____	269
2.4. Pactul de opțiune privind contractul de vânzare _____	270
2.5. Problema pactului de preferință _____	273
2.6. Dreptul de preempțiune _____	273
3. Obiectul contractului de vânzare _____	278
3.1. Considerații generale privind obiectul contractului și obiectul obligației _____	278
3.2. Bunul vândut _____	279
3.2.1. Condiții _____	279
3.3. Prețul _____	283
3.3.1. Condițiile prețului _____	283
III. EFECTELE CONTRACTULUI DE VÂNZARE _____	286
1. Interpretarea clauzelor contractului de vânzare _____	286
2. Obligațiile vânzătorului _____	286
2.1. Obligația de a transmite proprietatea sau dreptul vândut _____	286
2.1.1. Principiul transmiterii imediate, de drept, a dreptului de proprietate _____	286
2.1.2. Excepții de la principiul transmiterii imediate a dreptului de proprietate _____	287
2.1.3. Efectele transmiterii proprietății _____	294
2.1.4. Riscul pieririi fortuite a bunului în cazul contractului de vânzare _____	294
2.2. Obligația de a preda bunul _____	295
2.3. Obligația de a-l garanta pe cumpărător pentru evicțiune _____	301
2.3.1. Aspecte generale _____	301
2.3.2. Modalitatea în care operează garanția și răspunderea pentru evicțiune după cum evicțiunea s-a produs sau nu _____	305
2.3.3. Întinderea garanției în situația în care evicțiunea s-a produs _____	305
2.3.4. Modificarea sau înlăturarea garanției pentru evicțiune prin convenția părților _____	308
2.4. Obligația de a-l garanta pe cumpărător pentru viciile ascunse ale bunului vândut _____	309
2.4.1. Considerații generale _____	309
2.4.2. Condițiile angajării răspunderii pentru vicii ascunse. Proba _____	310
2.4.3. Distanție între viciul ascuns și eroarea esențială cu privire la caracteristicile bunului _____	312
2.4.4. Modificarea sau înlăturarea garanției pentru vicii ascunse _____	313
2.4.5. Efectele garanției vânzătorului pentru vicii ascunse _____	313
2.4.5.1. Dreptul de opțiune al cumpărătorului _____	313
2.4.5.2. Procedura prealabilă a denunțării viciilor ascunse, pentru a se putea obține rezoluțiunea _____	314
2.4.5.3. Acțiunea în răspundere pentru vicii ascunse _____	315
2.5. Garanția pentru buna funcționare a bunului vândut _____	317

3. Obligațiile cumpărătorului _____	318
3.1. Obligația de plată a prețului _____	318
3.1.1. Aspecte generale _____	318
3.1.2. Mijloace juridice puse la îndemâna vânzătorului în caz de neplată a prețului _____	320
3.2. Obligația cumpărătorului de a prelua bunul de la vânzător _____	321
3.3. Obligația de a suporta cheltuielile vânzării _____	323
IV. VARIETĂȚI DE VÂNZARE _____	323
1. Vânzarea cu plata prețului în rate și rezerva proprietății _____	323
2. Vânzarea unei moșteniri _____	324
3. Vânzarea cu opțiune de răscumpărare _____	326
V. ASPECTE PARTICULARE _____	328
FIȘA NR. 28. CONTRACTUL DE DONAȚIE _____	330
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	330
1. Noțiune și delimitări conceptuale _____	330
2. Caractere juridice _____	330
II. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE DONAȚIE _____	332
1. Capacitatea părților _____	332
1.1. Aspecte generale _____	332
1.2. Incapacități de a dispune prin donații _____	333
1.3. Incapacități de a primi donații _____	334
2. Alte condiții de validitate, de fond _____	335
III. ÎNCHEIEREA CONTRACTULUI DE DONAȚIE. PARTICULARITĂȚI _____	337
1. Încheierea contractului de donație _____	337
2. Particularități privind încheierea donației între persoane absente _____	338
3. Promisiunea de donație _____	339
IV. PRINCIPIUL IREVOCABILITĂȚII DONAȚIILOR _____	340
V. VARIETĂȚI DE DONAȚII _____	341
1. Donațiile simulate _____	341
2. Donațiile indirecte _____	342
3. Darul manual _____	343
4. Donația cu sarcină _____	344
VI. PARTICULARITĂȚI PRIVIND DONAȚIA ÎNTRE SOȚI ȘI DONAȚIA FĂCUTĂ VIITORILOR SOȚI _____	344
VII. EFECTELE DONAȚIILOR _____	346
1. Obligațiile donatorului _____	346
2. Obligațiile donatarului _____	347
VIII. REVOCAREA DONAȚIEI _____	347
1. Dispoziții comune în materia revocării donației _____	347
2. Revocarea donației pentru ingratitude _____	347

3. Revocarea donației pentru neexecutarea sarcinii _____	350
IX. ASPECTE PARTICULARE _____	351
FIȘA NR. 29. CONTRACTUL DE LOCAȚIUNE _____	352
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	352
1. Noțiune _____	352
2. Caractere juridice _____	353
II. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE LOCAȚIUNE _____	354
1. Capacitatea părților _____	354
2. Consimțământul _____	355
3. Obiectul locațiunii _____	355
4. Durata contractului _____	356
5. Situația unor locațiuni succesive _____	357
6. Forma contractului de locațiune _____	357
III. EFECTELE CONTRACTULUI DE LOCAȚIUNE _____	358
1. Obligațiile locatorului _____	358
2. Obligațiile locatarului _____	360
IV. SUBLOCAȚIUNEA ȘI CESIUNEA CONTRACTULUI DE LOCAȚIUNE _____	364
V. ÎNCETAREA CONTRACTULUI DE LOCAȚIUNE _____	365
FIȘA NR. 30. CONTRACTUL DE MANDAT _____	370
I. DISPOZIȚII COMUNE TUTUROR FELURILOR DE MANDAT _____	370
1. Noțiune și feluri, puterea de a reprezenta _____	370
2. Caractere juridice _____	371
II. MANDATUL CU REPRESENTARE _____	371
1. Noțiune și condiții de validitate ale contractului de mandat cu reprezentare _____	371
1.1. Noțiune, forma, acceptarea și dovada mandatului _____	371
1.2. Capacitatea părților _____	373
1.3. Consimțământul părților _____	373
1.4. Cauza mandatului _____	374
1.5. Obiectul mandatului _____	374
1.6. Întinderea mandatului _____	374
1.7. Durata mandatului _____	375
2. Efectele mandatului între părți _____	375
2.1. Obligațiile mandatarului _____	375
2.2. Obligațiile mandantului _____	379
3. Efectele mandatului față de terți _____	380
4. Încetarea mandatului _____	381
4.1. Cauzele de încetare _____	381
4.2. Aspecte comune ale încetării contractului de mandat _____	383

III. MANDATUL FĂRĂ REPREZENTARE _____	384
1. Noțiune _____	384
2. Efectele mandatului fără reprezentare _____	385
IV. APLICAȚII ALE MANDATULUI FĂRĂ REPREZENTARE _____	386
1. Contractul de comision _____	386
1.1. Precizări prealabile _____	386
1.2. Noțiune și caractere juridice _____	386
1.3. Condiții de validitate ale contractului de comision _____	387
1.4. Forma și proba contractului de comision _____	388
1.5. Efectele contractului de comision _____	388
1.5.1. Efectele contractului în raporturile dintre comitent și comisionar _____	389
1.5.1.1. <i>Obligațiile comisionarului</i> _____	389
1.5.1.2. <i>Obligațiile comitentului</i> _____	391
1.5.2. Efectele executării contractului față de terți _____	391
1.6. Încetarea contractului de comision _____	393
2. Contractul de consignație _____	393
2.1. Precizări prealabile _____	393
2.2. Noțiune și caractere juridice _____	394
2.3. Condiții de validitate ale contractului de consignație _____	395
2.4. Efectele contractului de consignație _____	395
2.4.1. Obligațiile și drepturile consignantului _____	396
2.4.2. Obligațiile și drepturile consignatarului _____	397
2.4.3. Efectele executării contractului _____	399
2.5. Încetarea contractului de consignație _____	399
2.6. Deosebiri între contractul de consignație și contractul de comision _____	399
3. Contractul de expediție _____	400
3.1. Precizări prealabile _____	400
3.2. Noțiune și caractere juridice _____	400
3.3. Condiții de validitate ale contractului de expediție _____	401
3.4. Efectele contractului de expediție _____	402
3.4.1. Obligațiile expeditorului _____	402
3.4.2. Răspunderea expeditorului _____	404
3.4.3. Obligațiile comitentului _____	405
3.5. Încetarea contractului de expediție _____	406
FIȘA NR. 31. CONTRACTUL DE ÎMPRUMUT _____	407
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	407
II. ÎMPRUMUTUL DE FOLOSINȚĂ (COMODATUL) _____	407
1. Considerații generale _____	407
1.1. Noțiune _____	407
1.2. Caractere juridice _____	407

2. Condiții de validitate și dovada contractului de comodat _____	409
3. Efectele contractului _____	410
3.1. Obligațiile comodatarului _____	410
3.2. Obligațiile comodantului _____	414
4. Încetarea contractului de comodat _____	415
III. ÎMPRUMUTUL DE CONSUMAȚIE _____	416
1. Considerații generale _____	416
1.1. Noțiuni _____	416
1.2. Caractere juridice _____	416
2. Condiții de validitate și dovada contractului de împrumut de consumație _____	417
3. Efectele împrumutului de consumație _____	418
4. Împrumutul cu dobândă _____	420
4.1. Considerații generale _____	420
4.2. Dobânda _____	421
5. Încetarea contractului de împrumut de consumație _____	424
IV. COMPARAȚIE ÎNTRE ÎMPRUMUTUL DE FOLOSINȚĂ ȘI ÎMPRUMUTUL DE CONSUMAȚIE _____	425
FIȘA NR. 32. CONTRACTUL DE RENTĂ VIAGERĂ _____	426
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	426
II. CARACTERE JURIDICE _____	427
III. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE RENTĂ VIAGERĂ _____	428
IV. EFECTELE CONTRACTULUI _____	428
1. Obligațiile credentierului _____	428
2. Obligațiile debirentierului _____	428
FIȘA NR. 33. CONTRACTUL DE ÎNTREȚINERE _____	430
I. CONSIDERAȚII GENERALE _____	430
1. Noțiune. Părțile contractului. Durata contractului _____	430
2. Caractere juridice _____	430
II. DELIMITAREA FAȚĂ DE ALTE CONTRACTE _____	432
1. Delimitarea contractului de întreținere față de contractul de rentă viageră _____	432
2. Delimitarea contractului de întreținere față de contractul de vânzare _____	432
III. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE ÎNTREȚINERE _____	433
IV. EFECTELE CONTRACTULUI DE ÎNTREȚINERE _____	434
1. Obligațiile creditorului _____	434
2. Obligațiile debitorului _____	434
V. ÎNCETAREA CONTRACTULUI DE ÎNTREȚINERE _____	436
VI. ASPECTE PARTICULARE _____	438

FIȘA NR. 34. CONTRACTUL DE TRANZACȚIE	439
I. CONSIDERAȚII GENERALE	439
1. Noțiune și feluri	439
2. Caractere juridice	439
II. CONDIȚII DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE TRANZACȚIE	440
III. EFECTELE CONTRACTULUI DE TRANZACȚIE	442
IV. DESFIINȚAREA CONTRACTULUI DE TRANZACȚIE	443
MOȘTENIREA	445

FIȘA NR. 35. NOȚIUNI GENERALE PRIVIND INSTITUȚIA MOȘTENIRII.

CONDIȚIILE GENERALE ALE DREPTULUI DE A MOȘTENI	447
I. NOȚIUNI GENERALE PRIVIND INSTITUȚIA MOȘTENIRII	447
1. Noțiunea de moștenire	447
2. Felurile moștenirii	448
3. Deschiderea moștenirii	452
II. CONDIȚIILE GENERALE ALE DREPTULUI DE A MOȘTENI	458
1. Enumerare	458
2. Capacitatea succesorală	459
2.1. Considerații generale	459
2.2. Persoanele care au capacitate succesorală	461
2.3. Persoanele care nu au capacitate succesorală	464
3. NEDEMNITATEA SUCCESORALĂ	465
3.1. Considerații generale	465
3.2. Nedemnitatea de drept	466
3.2.1. Persoane nedemne de drept de a moșteni	466
3.2.2. Constatarea nedemnității de drept	467
3.3. Nedemnitatea judiciară	468
3.3.1. Persoane care pot fi declarate nedemne	468
3.3.2. Declararea nedemnității judiciare	469
3.4. Deosebiri între nedemnitatea de drept și nedemnitatea judiciară	470
3.5. Efectele nedemnității succesorale	470
3.5.1. Considerații generale	470
3.5.2. Efectele nedemnității față de nedemn	471
3.5.3. Efectele nedemnității față de descendenții nedemnului	472
3.5.4. Efectele nedemnității față de terți	472
3.6. Înlăturarea efectelor nedemnității	473
4. Vocația la moștenire	474
4.1. Vocația succesorală legală și vocația succesorală testamentară. Dubla calitate (de moștenitor legal, de legatar sau de moștenitor legal și legatar)	474
4.2. Deosebiri între vocația succesorală legală și vocația succesorală testamentară	477

FIȘA NR. 36. MOȘTENIREA LEGALĂ	478
I. PRINCIPIILE GENERALE ALE DEVOLUȚIUNII LEGALE A MOȘTENIRII	478
1. Considerații generale privind devoluțiunea legală a moștenirii	478
2. Principiul chemării la moștenire a rudelor în ordinea claselor de moștenitori	478
2.1. Clasele de moștenitori legali	478
2.2. Chemarea la moștenire a soțului supraviețuitor	479
2.3. Concursul dintre două clase de moștenitori	479
3. Principiul proximității gradului de rudenie între moștenitorii din aceeași clasă	479
4. Principiul egalității între rudele din aceeași clasă și de același grad chemate la moștenire	480
II. REPREZENTAREA SUCCESORALĂ	480
1. Considerații generale	480
2. Domeniul de aplicare al reprezentării succesoriale	481
3. Condițiile reprezentării succesoriale	481
3.1. Cadrul general	481
3.2. Cel reprezentat să fie decedat (lipsit de capacitatea de a moșteni) sau nedemn (față de defunct) la data deschiderii moștenirii	481
3.3. Reprezentantul să îndeplinească condițiile generale pentru a-l moșteni pe <i>de cuius</i>	482
4. Modul în care operează reprezentarea succesorală	483
5. Efectele reprezentării succesoriale	484
5.1. Efectul general al reprezentării succesoriale	484
5.2. Efectul particular al reprezentării succesoriale	485
5.2.1. Obligația la raport	485
5.2.2. Distincție între reprezentarea succesorală și retransmiterea dreptului de opțiune succesorală	486
III. DREPTURILE SUCCESORALE ALE SOȚULUI SUPRAVIEȚUITOR	488
1. Categoriile de drepturi ale soțului supraviețuitor	488
2. Condițiile dreptului de moștenire al soțului supraviețuitor	488
3. Comunitatea de bunuri și dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor	489
4. Cota succesorală a soțului supraviețuitor	490
4.1. Reguli generale	490
4.2. Cota succesorală a soțului supraviețuitor în concurs cu clasele de moștenitori	490
4.3. Cota succesorală a soțului supraviețuitor în situații speciale	490
5. Dreptul special de moștenire al soțului supraviețuitor	491
5.1. Noțiune și justificare	491
5.2. Obiectul dreptului special de moștenire	491
5.3. Natura juridică a dreptului special al soțului supraviețuitor	492
5.4. Mobilierul și obiectele de uz casnic	492
6. Dreptul de abitație al soțului supraviețuitor	493
6.1. Noțiune și caractere juridice	493
6.2. Condițiile dreptului de abitație al soțului supraviețuitor	493

6.3. Modificări ale dreptului de abitație permise de lege _____	494
6.4. Stingerea dreptului de abitație al soțului supraviețuitor _____	494
IV. CLASELE DE MOȘTENITORI LEGALI _____	494
1. Clasa I de moștenitori legali. Descendenții _____	494
1.1. Noțiunea de descendenți _____	494
1.2. Dreptul de moștenire al descendenților _____	495
1.3. Împărțirea moștenirii între descendenți _____	495
2. Clasa a II-a de moștenitori legali. Ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați _____	496
2.1. Noțiune. Vocația la moștenire _____	496
2.2. Ascendenții privilegiați _____	497
2.2.1. Noțiune. Vocația succesorală în cazul adopției _____	497
2.2.2. Împărțea moștenirii _____	498
2.3. Colateralii privilegiați _____	498
2.3.1. Noțiune _____	498
2.3.2. Împărțea moștenirii _____	498
2.4. Concursul clasei a II-a de moștenitori cu soțul supraviețuitor _____	500
2.4.1. Exemple _____	501
3. Clasa a III-a de moștenitori legali. Ascendenții ordinari _____	501
3.1. Noțiune _____	501
3.2. Împărțea moștenirii _____	501
4. Clasa a IV-a de moștenitori legali. Colateralii ordinari _____	502
4.1. Noțiune _____	502
4.2. Împărțea moștenirii _____	502
5. Caracterele juridice ale dreptului de moștenire al soțului supraviețuitor și al rudelor defunctului din cele patru clase de moștenitori legali _____	503
6. Aspecte particulare _____	504
FIȘA NR. 37. TESTAMENTUL _____	506
I. CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND TESTAMENTUL _____	506
II. CONDIȚIILE DE VALIDITATE ALE TESTAMENTULUI _____	513
1. Condițiile de fond _____	513
1.1. Capacitatea _____	513
1.2. Consimțământul _____	519
1.3. Obiectul _____	522
1.4. Cauza _____	524
2. Condițiile de formă _____	525
III. FORMELE TESTAMENTULUI _____	529
1. Considerații generale privind formele testamentului _____	529
2. Testamentele ordinare _____	530
2.1. Testamentul olograf _____	530
2.2. Testamentul autentic _____	540

3. Testamentele privilegiate _____	546
4. Alte forme testamentare _____	549
4.1. Testamentul sumelor și valorilor depozitate _____	549
4.2. Testamentul făcut în străinătate de un cetățean român _____	552
IV. LEGATUL _____	552
1. Noțiune și caractere juridice. Desemnarea legatarului _____	552
2. Clasificarea legatelor _____	555
2.1. Criterii de clasificare _____	555
2.2. Clasificarea legatelor după obiectul lor _____	555
2.3. Clasificarea legatelor după criteriul modalităților care le afectează _____	564
3. Aspecte comune privind efectele legatelor _____	567
4. Ineficacitatea legatelor _____	568
4.1. Noțiune _____	568
4.2. Nulitatea legatelor _____	569
4.3. Revocarea legatelor _____	570
4.3.1. Considerații generale _____	570
4.3.2. Revocarea voluntară expresă _____	571
4.3.3. Revocarea voluntară tacită _____	573
4.3.4. Revocarea judecătorească a legatelor _____	579
4.4. Caducitatea legatelor _____	582
4.5. Destinația bunurilor constituind obiectul unui legat ineficace _____	585
V. DEZMOȘTENIREA _____	588
1. Noțiune și reglementare _____	588
2. Felurile dezmoștenirii _____	588
3. Efectele dezmoștenirii _____	591
4. Nulitatea dezmoștenirii _____	594
VI. EXECUȚIUNEA TESTAMENTARĂ _____	594
1. Noțiune și natură juridică. Desemnarea executorului testamentar _____	594
2. Atribuțiile, puterile și drepturile executorului testamentar. Încetarea execuțiunii testamentare _____	597
3. Comparație între execuțiunea testamentară și mandatul de drept comun _____	600

FIȘA NR. 38. REZERVA SUCCESORALĂ. COTITATEA DISPONIBILĂ. REDUCȚIUNEA LIBERALITĂȚILOR EXCESIVE _____ 603

I. REZERVA SUCCESORALĂ ȘI COTITATEA DISPONIBILĂ _____	603
1. Reserva succesorală _____	603
1.1. Considerații generale _____	603
1.2. Caracterele rezervei succesorale _____	604
1.3. Moștenitorii rezervatari și întinderea rezervei succesorale _____	605
1.3.1. Moștenitorii rezervatari și întinderea rezervei succesorale. Reguli generale _____	605
1.3.2. Reserva soțului supraviețuitor _____	606

1.3.3. Rezerva descendenților _____	606
1.3.4. Rezerva ascendenților privilegiați _____	607
2. Cotitatea disponibilă _____	607
2.1. Noțiuni _____	607
2.2. Cotitatea disponibilă specială a soțului supraviețuitor _____	607
2.3. Tabele _____	613
2.3.1. Tabel cu cotele succesoriale pentru ipoteza în care doar soțul supraviețuitor a fost gratificat _____	613
2.3.2. Tabel cu cotitatea disponibilă specială dacă <i>de cuius</i> a făcut liberalități și în favoarea altei (altor) persoane _____	616
2.3.3. Tabel cu cotele succesoriale pentru ipoteza în care <i>de cuius</i> a făcut liberalități în favoarea soțului supraviețuitor, precum și a altei (altor) persoane _____	617
II. CALCULUL MASEI SUCCESORALE, AL REZERVEI ȘI AL COTITĂȚII DISPONIBILE _____	618
1. Considerații generale _____	618
2. Activul brut și activul net al moștenirii _____	619
2.1. Activul brut _____	619
2.2. Activul net _____	619
3. Reunirea fictivă la activul net a donațiilor _____	620
3.1. Noțiuni _____	620
3.2. Reguli privind reunirea fictivă și stabilirea masei de calcul _____	620
3.2.1. Evaluarea bunurilor obiect al donațiilor supuse reunirii fictive _____	620
3.2.2. Donațiile supuse reunirii fictive _____	620
3.2.3. Ordinea operațiilor pentru stabilirea masei de calcul _____	621
III. REDUCȚIUNEA LIBERALITĂȚILOR EXCESIVE _____	622
1. Considerații generale _____	622
2. Căile de realizare a reducăunii _____	622
3. Ordinea și regulile reducăunii liberalităăților excesive _____	623
4. Efectele reducăunii liberalităăților excesive _____	626
5. Înăregirea rezervei succesoriale _____	627
6. Reducăunea unor liberalităăți speciale _____	627
7. Imputarea liberalităăților _____	628
FIȘA NR. 39. DREPTUL DE OPȚIUNE SUCCESORALĂ _____	629
I. NOȚIUNI GENERALE, SUBIECȚII ȘI CARACTERELE JURIDICE ALE DREPTULUI DE OPȚIUNE SUCCESORALĂ _____	629
1. Noăuniile de opăiune succesorală și de succesibil. Transmisiunea succesorală provizorie _____	629
2. Subiecăii dreptului de opăiune succesorală _____	630
2.1. Considerății generale _____	630
2.2. Moștenitorii legali _____	630
2.3. Legatarii _____	631
2.4. Vocaăia multiplă la moștenire _____	632

2.5. Creditorii succesibilului _____	633
3. Caracterele juridice ale dreptului de opțiune succesorală _____	636
II. CONDIȚIILE DE VALIDITATE ALE ACTULUI DE OPȚIUNE SUCCESORALĂ _____	639
III. TERMENUL DE OPȚIUNE SUCCESORALĂ _____	642
IV. EXERCITAREA DREPTULUI DE OPȚIUNE SUCCESORALĂ _____	647
1. Acceptarea moștenirii _____	647
1.1. Noțiunea și felurile acceptării moștenirii _____	647
1.2. Acceptarea voluntară a moștenirii _____	648
1.3. Acceptarea forțată a moștenirii _____	655
1.4. Întocmirea inventarului și luarea măsurilor speciale de conservare a bunurilor succesorale _____	660
2. Renunțarea la moștenire _____	662
2.1. Noțiune și domeniul de aplicare _____	662
2.2. Condițiile renunțării la moștenire _____	662
2.3. Efectele renunțării la moștenire _____	665
NOTĂ LA FIȘA NR. 6 _____	669